

вац, Љиг, Љубовија, Мионица, Осечина, Уб, Међуопштински историјски архив Ваљево и Одбор бораца Ваљевског НОП одреда.

За крај бих напоменуо да је ово прва књига те врсте објављена у ваљевском крају, али, како је већ планирано, не и последња. Зато треба устрајати у овом раду, тим пре што сећања објављена на овом месту представљају само делић онога што би сви борци, али и људи који нису носили пушку, имали да кажу и напишу о тим страшним, али и славним годинама рата.

Владимир Кривошејев

Драгутин Бајић: ВРЕМЕПЛОВ ВАЉЕВА (1944—1984), Ваљево 1986, 238.

Графичка издавачка радна организација „Милић Ракић” и Скупштина општине Ваљево дале су значајан допринос упознавању послератног Ваљева издавањем корисног дела Драгутина Бајића: ВРЕМЕПЛОВ ВАЉЕВА (1944—1984). Ова књига је изашла као осма књига библиотеке: „Заједничка издања”.

То је прва, и за сада једина књига оваквог карактера, која нам даје хронолошки општу слику догађаја у Ваљеву, у послератном периоду. Њен значај је још већи, с обзиром да је рад на послератној локалној историји доста запостављен. Истина, у нашем крају је већ објављен известан број монографија које обухватају послератни период, али оне третирају само развој појединих установа (школа, радних организација, удружења...), док нам, за разлику од њих **Времеплов** даје једну општу слику целокупног развоја града и општине Ваљево у протеклих четрдесет година. Ту се износе кратки прикази свих, више или мање, значајних догађаја из друштвеног, привредног, културног и спортског живота.

Свакако треба поменути и чињеницу да је ово први хронолошки приказ послератних догађаја у ваљевском крају и једна од ређих књига оваквог садржаја у Србији.

Први део ове хронологије представља кратак, али целовит приказ опште ситуације у Ваљеву у периоду 1944—1984. године. Састоји се из неколико потпоглавља: Привреда, Просвета и Култура, Стамбено-комунална изградња, Здравство, Саобраћај, Угоститељство и туризам.

Овај део чини један својеврстан увид у следећи, централни, део хронологије. У том, централном делу (који обухвата 160 страна), држећи се строгог хронолошког реда, аутор нам, по датумима, износи скоро сва значајна, важна и упечатљива збивања од 15. септембра 1944. (ослобођење Ваљева) па до краја 1984. где је последњи забележени податак — свечано откривање споменика Проти Матеји Ненадовићу — 27. новембра. Методом случајног избора, издвојио бих само неке догађаје, како бих илустровао начин њиховог изношења:

1960. година

1. јануар — Од овог датума ваздушна бања Дивчибаре припада територији општине Ваљево.

24. јануар — У великом пожару уништена зграда Основног пословног савеза земљорадничких задруга са целокупним инвентаром и документацијом.

5. фебруар — На седници Народног одбора општине Ваљево донето решење о ликвидацији самосталне угоститељске радње „Пећина” у Ваљеву.

Последњи део ове хронологије представља збир табеларних прегледа различитих делатности, који показује њихов развој по појединим годинама. Ту налазимо, поред осталих, и следеће: Преглед података насеља и становништва општине Ваљево; Преглед података о школама и броју ученика на територији општине Ваљево; Преглед регистрованих возила...

Између осталог, у **Времплову** можемо пронаћи и седамдесетак фотографија, карту општине Ваљево из 1964. године, списак збратимљених градова са допуном братимљења као и списак почасних грађана града Ваљева: Јосип Броз Тито — 27. априла 1962. године, Десанка Максимовић — 29. априла 1968. године.

Све у свему **Времплов Ваљева** представља не само занимљиву литературу за све које интересује прошлост него и користан приручник за истраживаче овог периода Ваљева, тим пре што је књига рађена највећим делом на основу аутентичног архивског материјала (записници са седница, извештаји и сл.). Међутим, треба напоменути да се текст **Времплова**, у појединим тренуцима, непотребно расплињава у претераном детаљисању, нарочито приликом навођења различитих статистичких података, чиме се аутор удаљава од свог основног циља: прецизног, али кратког (у основним цртама) изношења и описивања свих важних збивања. Такође треба нагласити да је аутор потпао под утицај коришћене архивске грабе те је књига писана доста штурим и сувопарним језиком, својественем администраторима, али не и Драгутину Бајићу, публицисти и песнику.

Посебна признања и похвале заслужује ГИРО „Милић Ракић“, чији целокупан издавачки опус представља велики допринос култури нашег града и шире.

Владимир Кривошејев

Група аутора: РОДНА КУЋА ВОЈВОДЕ ЖИВОЈИНА МИШИЋА У СТРУГАНИКУ, Ваљево 1987.

Ова књига представља, у ствари каталог изложбене поставке у војводиној родној кући, али јој је практична намена знатно шира, те ово издање може да представља и својеврстан албум фотографија везаних како за личност и животни пут војводе Мишића, тако и за славну епопеју српског народа од 1912. до 1918. год. када је наш народ, за непуних седам година, преко својих плећа превалио три велика рата.

У овом каталогу пре централног дела, који сачињава избор фотографија из сталне изложбене поставке смештене у војводиној кући, налазе се три поглавља. Прво, под називом Струганик, представља кратак историјски и етнографски приказ Мишићевог родног села, од његовог првог помена 1773. године, са посебним освртом на породичну задругу Мишићевих, која стиже у ове крајеве крајем XVII века из области Старог Влаха, са презименом Краљевић.

Друго поглавље носи наслов Кућа Живојина Мишића. То је краћи етнолошки приказ целокупног спомен-комплекса, који не сачињава само војводина родна кућа већ и низ других објеката, који употпуњују амбијент сеоске окућнице: амбар, магаза, чардак, вајат, кошнице, млекар. Како се може видети из овог поглавља, споменички комплекс куће војводе Живојина Мишића није само својеврстан споменик овом прослављеном војсковођи, већ и веома леп, „етно парк“ који потпуно верно дочарава атмосферу једног сеоског домаћинства ваљевског краја. На тај је начин, како се каже на крају овог поглавља, „... створен амбијент у коме је одрастао Живојин Мишић“. Саставни део овог другог поглавља сачињавају и два тлоцрта: тлоцрт целокупног споменичког комплекса и тлоцрт саме куће као централног дела комплекса. Аутори ова прва два поглавља: Надежда Вулетић, Боривоје Радић и Радмила Тешић су истовремено и аутори етнографског дела спомен-комплекса куће војводе Мишића.

У трећем поглављу дата је кратка, али веома садржајна биографија војводе Живојина Мишића. Ту се износи целокупан животни пут овог великана наше историје од његовог војног школовања, стицајем околности обogaћеном „практичном наставом“ ратовима 1876—78. године, преко мирнодопске и ратне службе праћене даљим практичним и теоретским